

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 147/2012-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti S., s. r. o., N., zastúpenej advokátkou JUDr. M. L., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010, rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010 a prípisom Krajskej prokuratúry v Nitre č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti S., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. septembra 2011 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti S., s. r. o., N. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. M. L., B. Z obsahu sťažnosti možno vyvodit', že sťažovateľka

ňou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010, rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010 a prípisom Krajskej prokuratúry v Nitre (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že Mgr. V. D., N. (ďalej len „žalobca“), sa na okresnom súde domáhal proti A. H., K. (ďalej len „žalovaný v 1. rade“), a proti sťažovateľke ako žalovanej v 2. rade určenia neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva z 26. februára 2008 uzatvorenej medzi žalovaným v 1. rade a sťažovateľkou.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza:

„... Predmetom súdneho konania bol návrh navrhovateľa, na určenie neplatnosti a síce zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva, uzatvorenej dňa 26. 02. 2008 medzi odporcom v 1. Rade A. H., ako dlžníkom a odporcom v 2. rade - sťažovateľom ako veriteľom vo forme notárskej zápisnice č. N67/2008, NZ7999/2008, NCR1s7936/2008, v znení dodatkov. Uvedená zmluva má akcesorický charakter a bola odporcami uzatvorená za účelom zabezpečenia primárneho záväzku dlžníka, ktorému veriteľ v zmysle zmlúv o pôžičke poskytol dočasne peňažné prostriedky a to v celkovej výške 53 110,27 € (1 600 000,- Sk).

Jednalo sa o rad zmlúv o pôžičke a zabezpečení záväzku prevodom práva, ktorými sťažovateľ, spoločnosť S., s. r. o. poskytol dočasne peňažné prostriedky dlžníkovi A. H. Sťažovateľ, S., s. r. o. s odporcom v 1. Rade uzatvorili dňa 26. 02. 2008 Zmluvu o pôžičke a zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva, formou notárskej zápisnice prostredníctvom Notárskeho úradu v N. pred notárom JUDr. P. Š. Predmetom danej zmluvy bola pôžička, ktorú sťažovateľ S., s. r. o. ako veriteľ poskytol vo výške 3 153,42 € (95 000,- Sk) odporcovi v 1. rade ako dlžníkovi a ten sa zaviazal na jej úplné a jednorazové splatenie najneskôr do 31. 03. 2008.

Ako spôsob zabezpečenia pôžičky zvolili zmluvné strany zabezpečovací prevod práva v zmysle § 553 a nasl. Občianskeho zákonníka. Predmetom zabezpečovacieho prevodu práva boli nehnuteľnosti zapísané na LV č. 8234, okres N., obec N., kat. ú. N. a síce: byt č. 74 na 13. poschodí na ul..., nachádzajúci sa v bytovom dome súpisného čísla 4241, na parcele č. 8613 o výmere 540 m² - zastavané plochy a nádvoria a tiež spoluvlastnícky podiel k priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a k pozemku na kt. je postavený bytový dom o veľkosti 6100/475839. ...

V zmysle uzatvorenej zmluvy, ako aj zákonných ustanovení ohľadne zabezpečovacieho prevodu práva, sťažovateľ, S., s. r. o. sa stal dočasným vlastníkom uvedených nehnuteľností a to až do doby úplného splatenia pohľadávky dlžníkom a pre prípad nezaplatenia dohodnutej pôžičky, ako veriteľ mal mať právo uspokojiť svoju pohľadávku speňaním nehnuteľnosti, či už priamym predajom alebo prostredníctvom dobrovoľnej dražby. Uvedená zmluva o pôžičke a zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva, bola podnetom na základe ktorého príslušná správa katastra na návrh účastníkov, zapísala sťažovateľa ako dočasného výlučného vlastníka.

Následne, dňa 06. 03. 2008 sťažovateľ a odporca v 1. Rade realizovali pôvodný zámer ich zmluvného vzťahu a spísali na totožnom Notárskom úrade, Dodatok č. 1 k zmluve o pôžičke uvedenej vyššie, na základe ktorého sťažovateľ poskytol odporcovi v 1. rade navýšenie pôvodnej pôžičky a to o novú sumu 7 966,54 € (240 000,- Sk). Týmto dodatkom bol čl. č. 1 pôvodnej zmluvy o pôžičke a o zabezpečovacom prevode práva, zmenený avšak len v rozsahu výšky pôžičky a to na sumu 11 119,96 € (335 000,- Sk), pričom splatnosť aj ostatné zmluvné podmienky a záväzky zmluvných strán ostali nezmenené...

Dňa 11. 03. 2008 účastníci zmluvy spísali ďalší, v poradí druhý dodatok k pôvodnej zmluve o pôžičke a zmluve o zabezpečení záväzku prevodom práva, taktiež formou notárskej zápisnice, prostredníctvom toho istého Notárskeho úradu. Predmetom Dodatku č. 2, bolo opätovné navýšenie predmetu pôžičky a síce o sumu 28 712,74 € (865 000,- Sk). Ostatné zmluvné podmienky, vrátane termínu splatnosti pôžičky v jej celosti do 31. 03. 2008, ako aj zabezpečovací prevod práva k nehnuteľnosti na L V č. 8234, ostali bezo zmeny...

Pohľadávka sťažovateľa voči odporcovi v 1. rade z titulu hore uvedených zmlúv o pôžičke je 39 832,70 € a táto bola navýšená o ďalšiu sumu vo výške 13 277,57 € (400 000, Sk), pôžičkou uzatvorenou zmluvnými stranami ústne. O celkovej výške

pohľadávky svedčí čestné vyhlásenie zo dňa 23. 04. 2008, na základe ktorého dlžník, A. H. vyhlásil, že celková pohľadávka sťažovateľa, SYMPATHIA, s. r. o. činí 53 110,27 € (1 600 000,- Sk).

Na základe uvedeného je nesporné, že sťažovateľ poskytol odporcovi v 1. rade pôžičku v celkovej výške 53 110,27 € (1 600 000,- Sk), ktorú zmluvné strany zabezpečili nehnuteľnosťou na LV č. 8234, a ktorá bola zmluvnými stranami ocenená ako predmet zábezpeky na sumu 39 832,70 € (1 200 000,- Sk) v zmysle znenia článku č. II., bod 6. Zmluvy o pôžičke a o zabezpečení záväzku prevodom práva.

Úmyslom zmluvných strán bolo od začiatku poskytnutie pôžičky vo vyššej čiastke, o čom svedčia aj krátke intervaly spisovania dodatkov, ako aj čestné vyhlásenie. K zabezpečeniu pohľadávky dočasným prevodom vlastníctva k nehnuteľnosti došlo už pri prvej pôžičke a síce z dôvodu, že sťažovateľ ako veriteľ sa logicky chcel vyhnúť riskantnému postaveniu v prípade otáľania so zabezpečením svojej pohľadávky až pri poslednom navýšení. Pre doplnenie sťažovateľ uvádza, zhodne ako aj uviedol vo svojej výpovedi v súdnom konaní, že pôžičku poskytol odporcovi v 1. rade výhradne na jeho podnet, bol to odporca v 1. rade ktorý ho sám kontaktoval a požiadal o pôžičku, pričom išlo o jednorazovú finančnú výpomoc a účastník nevykonáva túto činnosť ako predmet podnikania. Sťažovateľovi nie je jasné z akého dôvodu považoval súd za zásadné skúmať okolnosti či má sťažovateľ ako veriteľ v predmete činnosti poskytovanie finančných prostriedkov a na druhej strane sa nezaoberal inými podstatnými okolnosťami prípadu. V konaní sťažovateľ svoje tvrdenie podložil judikatúrou, ktorá je spomenutá nižšie, avšak súd tieto pri rozhodovaní nezohľadnil.“

Vo vzťahu k namietanému súdnemu konaniu sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

«Navrhovateľ sa v súdnom konaní svojím návrhom domáhal určenia neplatnosti zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva a dôvodom jeho žaloby bola skutočnosť, že dňa 15. 02. 2008 (t. j. ešte predtým ako bola uzatvorená zmluva o pôžičke a zabezpečení záväzku prevodom práva), uzatvoril s odporcom v 1. rade, A. H., kúpnu zmluvu, ktorej predmetom hol prevod vlastníckeho práva k tej istej nehnuteľnosti, ktorú odporca v 1. rade poskytol ako zábezpeku sťažovateľovi k zmluve o pôžičke. Nastala teda situácia kedy

odporca v 1. rade jednak previedol vlastnícke právo na navrhovateľa a na druhej strane tú istú nehnuteľnosť poskytol ako zábezpeku sťažovateľovi odporcovi v 2. rade, ktorý sa stal jej dočasným vlastníkom. Konanie odporcu v 1. rade bolo od počiatku nedobromyseľné a smerovalo výhradne k jeho vlastnému obohateniu, kedy získal peňažné prostriedky, ako z predaja nehnuteľnosti, tak aj z pôžičky zabezpečenej tou istou nehnuteľnosťou. O tejto skutočnosti svedčí aj trestné konanie, ktoré bolo voči jeho osobe vedené na základe trestného oznámenia navrhovateľa a ktoré v odôvodnení uvádza aj napadnuté rozhodnutie. Navrhovateľ napadol zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva, nakoľko síce s odporcom v 1. rade uzatvoril kúpnu zmluvu, avšak nikdy nedošlo k prevodu vlastníckeho práva a síce z dôvodu že nebol podaný návrh príslušnej správe katastra na vklad vlastníckeho práva. Navrhovateľ ako kupujúci z kúpnej zmluvy otáľal s podaním návrhu na zápis svojho vlastníckeho práva správe katastra a odporca v 1. rade medzičasom uzatvoril so sťažovateľom zmluvu o pôžičke a aj napadnutú zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva. Výsledkom konania odporcu v 1. rade bolo, že správa katastra zapísala sťažovateľa ako dočasného výlučného vlastníka, ktorým v zmysle práva aj je, zatiaľ čo navrhovateľ ostal bez nehnuteľnosti, aj keď s uzatvorenou kúpnu zmluvou.

Na základe uvedeného navrhovateľ napadol na príslušnom súde prvého stupňa platnosť predmetnej zmluvy, pričom dôvod absolútnej neplatnosti videl v tom, že obaja účastníci dotknutej zmluvy vedeli o predošlej kúpnej zmluve a preto ich konanie bolo „za hranicou základných etických a mravných zásad“. K uvedenému sťažovateľ uviedol počas konania, že konal dobromyseľne, nemal žiadnu vedomosť o kúpnej zmluve medzi navrhovateľom a odporcom v 1. rade a jeho konanie smerovalo výhradne k poskytnutiu pôžičky na žiadosť odporcu v 1. rade, ktorú si logicky chcel primerane zabezpečiť. Počas konania, ako na prvom stupni, tak aj v odvolacom postupe nebolo nijakým spôsobom preukázané, že by sťažovateľ svojím konaním mienil a vedome chcel poškodiť navrhovateľa. Podvodný úmysel bol preukázaný výhradne u odporcu v 1. rade, ako v trestnom konaní, tak aj v civilnom. Sťažovateľ svojím konaním mienil výhradne poskytnúť pôžičku odporcovi v 1. rade a je logické, že keby mal vedomosť, respektíve čo i len podozrenie o predošlej kúpnej zmluve medzi navrhovateľom a odporcom v 1. rade, za žiadnych okolností by takúto nehnuteľnosť neprijal ako zábezpeku na svoju pohľadávku, pretože jeho postavenie by bolo prinajmenšom neisté. Uvedenú skutočnosť, ktorá sa nijako neprieči ľudskej logike, sa

sťažovateľ snažil prezentovať v súdnom konaní, avšak bezvýsledne. Súd v prvom aj druhom stupni poskytol právnu ochranu výhradne navrhovateľovi, ktorý bol len jedným z dvoch poškodených veriteľov odporcu v 1. rade ako dlžníka.»

O návrhu žalobcu rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010, ktorým určil, že zmluva o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretá 26. februára 2008 medzi žalovaným v 1. rade ako dlžníkom a sťažovateľkou (žalovanou v 2. rade) ako veriteľom vo forme notárskej zápisnice č. N 67/2008, NZ 7999/2008, NCR1s7936/2008 spísanej notárom JUDr. P. Š., N., v znení doložky o oprave spísanej 21. mája 2008 vo forme notárskej zápisnice č. N 67/2008, NZ 7999/2008, NCR1s7936/2008 je neplatná.

Sťažovateľka poukazuje na to, že „okresný súd videl dôvod absolútnej neplatnosti v tom, že hodnota zabezpečovaného záväzku bola vo výraznom nepomere s predmetom zabezpečenia. Dotknutú zmluvu posúdil ako absolútne neplatnú podľa § 39 OZ pre rozpor s dobrými mravmi a síce konkrétne porovnal výšku pohľadávky pri uzatvorení prvej zmluvy - 3 153,42 € (95 000,- Sk) s hodnotou jej zabezpečenia - nehnuteľnosť ocenená zmluvnými stranami na sumu – 39 832,70 € (1 200 000,- Sk).“.

Proti označenému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd ako odvolací súd rozsudkom sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010, ktorým potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny.

Sťažovateľka tvrdí, že k porušeniu jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru došlo tým, že jej „v konaní nebola poskytnutá právna ochrana, ako dobromyseľnému veriteľovi a nadobúdateľovi vlastníckeho. práva, kedy súd pri rozhodovaní nevzal do úvahy všetky okolnosti prítomné pri uzatvorení spornej zmluvy.

V otázke primeranosti a hranice kedy sa považuje pohľadávka a jej prislúchajúca zábezpeka ešte v súlade s dobrými mravmi, súd mal za rozhodujúcu hodnotu maximálne 140 % krytia (ako pomer hodnoty pohľadávky a zábezpeky). Sťažovateľovi nie je zrejmé

akým spôsobom súd zistil túto hodnotu. Ako uviedol vo svojej výpovedi, informoval sa u rôznych podnikateľských subjektov aj bánk, ktorí poskytujú pôžičky v rámci svojej podnikateľskej činnosti spotrebiteľom a hranicu údajných 140 % nepovažovali za smerodajnú (uvedené v odôvodnení rozsudku krajského súdu). Na porovnanie, v zmysle odbornej literatúry a judikatúry okolitých krajín sa v poslednom čase ustálilo, že za rozpor s dobrými mravmi pri nepomere hodnoty pohľadávky a zábezpeky sa považuje prekročenie nad 150 %.“.

Na podporu uvedených tvrdení poukazuje sťažovateľka v sťažnosti aj na právne názory iných okresných súdov (Okresného súdu Banská Bystrica vo veci sp. zn. 8 C 75/2007 a Okresného súdu Trenčín vo veci vedenej pod sp. zn. 11 C 39/2004) a tiež Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (vec vedená pod sp. zn. 8 Sžo 17/2007) vyjadrené v obdobných veciach (v otázke dobrých mravov).

Sťažovateľka 18. júla 2011 podala generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti namietanému rozsudku krajského súdu. Generálny prokurátor podanie sťažovateľky prostredníctvom krajskej prokuratúry odložil prípisom č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011.

Podľa tvrdenia sťažovateľky „rozhodnutie Krajskej prokuratúry ktoré touto sťažnosťou napáda zhodne so súdnymi rozhodnutiami porušuje jeho právo na súdnu a inú právnu ochranu. Všetky napadnuté rozhodnutia sú nepreskúmateľné a nevyhodnotili všetky dôkazy ktoré vyšli najavo počas konania a táto skutočnosť spôsobila, že boli porušené práva sťažovateľa.“.

Sťažovateľka namieta, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010 potvrdzujúcim rozsudok súdu prvého stupňa sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010, ako aj postupom krajskej prokuratúry a jej prípisom č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011 došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru, pretože „nebrali ako orgány verejnej moci v úvahu tvrdenia sťažovateľa, avšak pri rozhodovaní zohľadnili výhradne právne postavenie a ochranu práv navrhovateľa. Ani jeden u zvedených orgánov sa na daný právny spor nepozeral očami ochrany práv sťažovateľa a nechal napríklad v úvahu listinný dôkaz predložený sťažovateľom, v ktorom odporca v 1. rade ako dlžník dobrovoľne uvádza a uznáva celkovú výšku svojho dlhu voči sťažovateľovi, ako ani nechal do úvahy celkovú pôžičku ktorú poskytol sťažovateľ odporcovi v 1. rade. Ak by sa orgán verejnej moci pozeral na právny spor komplexne a spravodlivo, usúdil by, že celková výška finančných prostriedkov ktoré poskytol sťažovateľ dlžníkovi ďaleko prevyšovala hodnotu nehnuteľnosti ako zábezpeky a nemohol by odoprieť právnu ochranu sťažovateľovi.“

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a následne nálezom takto rozhodol:

„1. Podľa § 25 ods. 3 Zákona č. 38/1993 Z. z., po predbežnom prerokovaní tento návrh prijal na konanie.

2. Konal a rozhodol v zmysle čl. 127 ods. (1) a (2) Ústavy Slovenskej republiky

3. Podľa § 52 ods. (2) Zákona č. 38/1993 Z. z., vydal dočasné opatrenie o odklade vykonateľnosti napadnutého právoplatného rozhodnutia

4. V zmysle § 56 ods. (2) spolu s ods. (3) písm. b) a (6) Zákona č. 38/1993 Z. z. rozhodol o zrušení napadnutého rozhodnutia ktorým boli porušené uvedené ústavné práva a zaviazal orgán, ktorý rozhodnutie vydal na opätovné konanie vo veci s rešpektovaním názoru ústavného súdu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010, rozsudkom krajského súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010, ako aj prípisom krajskej prokuratúry č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011, ktorým odložila jej podnet na podanie mimoriadneho dovolania.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010 a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľka mohla o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je

zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, I. ÚS 24/05).

V súvislosti s posudzovaním otázky, či sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie svojich ústavou a dohovorom garantovaných práv označeným rozsudkom prvostupňového okresného súdu a krajského súdu ako odvolacieho súdu, nebola podaná oneskorene, považoval ústavný súd za potrebné poukázať na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého podnet na podanie mimoriadneho dovolania generálnemu prokurátorovi [podľa § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)] nepovažuje za účinný a dostupný právny prostriedok nápravy, ktorého uplatnenie je predpokladom (podmienkou) podania sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto na jej podanie z hľadiska plynutia lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu nemožno prihliadať (m. m. I. ÚS 49/02, I. ÚS 134/03, IV. ÚS 200/05, IV. ÚS 355/2010 a iné). Z uvedeného dôvodu bol pre posúdenie otázky, či bola sťažnosť v tejto časti podaná pred uplynutím lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, relevantný deň nadobudnutia právoplatnosti týchto rozhodnutí.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010 nadobudol právoplatnosť 19. januára 2011.

Z uvedeného vyplýva, že sťažnosť sťažovateľky bola v tejto časti ústavnému súdu doručená (9. septembra 2011) zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd rešpektujúc zákonom ustanovenú lehotu na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a svoju ustálenú judikatúru v tejto časti sťažnosť po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu, že bola podaná oneskorene.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prípisom krajskej prokuratúry č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011 o odložení podnetu na podanie mimoriadneho dovolania

Z už citovaného textu § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, m. m. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že krajská prokuratúra z poverenia generálneho prokurátora nevyhovela jej podnetu na podanie mimoriadneho dovolania, pričom vyjadruje svoj nesúhlas s právnym posúdením veci krajskou prokuratúrou.

Ústavný súd zistil, že krajská prokuratúra z poverenia generálneho prokurátora na základe podnetu sťažovateľky na podanie mimoriadneho dovolania preskúmala vecnú správnosť napadnutého rozsudku okresného súdu sp. zn. 10 C 152/2008 z 3. februára 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 25 Co 56/2010 z 15. decembra 2010, ako aj konanie, ktoré ich vydaniu predchádzalo, z hľadiska možnosti podať mimoriadne dovolanie generálnym prokurátorom podľa § 243e ods. 1 OSP.

Krajská prokuratúra dospela k záveru, že nie sú dané dôvody na podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom, a v tejto súvislosti v prípise č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011 uviedla:

„Podaný podnet odôvodňujete tým, že rozhodnutia súdov oboch stupňov spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 243f odsek 1 písmeno c/ Občianskeho súdneho poriadku, keď zmluvu o zabezpečení záväzku prevodom práva uzavretú dňa 26. 02. 2008 medzi odporcom v 1. rade ako dlžníkom a odporcom v 2. rade ako veriteľom, vo forme notárskej zápisnice, posúdili ako neplatnú podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Za pochybenie označujete posúdenie zmluvného vzťahu spoločnosti S., s. r. o., N. ako veriteľa a odporcu v 1. rade ako dlžníka, keď bola do úvahy vzatá výhradne výška pohľadávky z prvej poskytnutej pôžičky a nie obnos pohľadávky ako celok, ktorý vo svojej finálnej výške výrazne prevyšoval hodnotu predmetu zabezpečenia. Namietate výšku súdom vyčísleného pomeru hodnoty pohľadávky a zábezpeky vo výške 140 % krytia a súčasne poskytnutie zvýšenej právnej ochrany dlžníkovi v danom právnom vzťahu z pohľadu spotrebiteľských zmlúv s tým, že v prípade poskytnutých pôžičiek malo ísť len o jednorazovú finančnú výpomoc, keďže poskytovanie pôžičiek nie je predmetom podnikania spoločnosti S., s. r. o., N.

Som toho názoru, že súdy oboch stupňov v danej veci správne aplikovali právo na zistený skutkový stav.

Skutkové zistenia súdu prvého stupňa, ktoré vzal za základ svojho rozhodnutia aj odvolací súd, preukazujú skutočnosť, že na základe zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 26. 02. 2008 podľa § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka medzi odporcom v 1. rade ako dlžníkom a spoločnosťou S., s. r. o., N. ako veriteľom bola odporcovi v 1. rade požičaná suma 3.153,42 Eur (95.000,- Sk). Pre zabezpečenie splnenia záväzku vzniknutého z tejto zmluvy o pôžičke, spísanej formou notárskej zápisnice, jej účastníci súčasne uzatvorili zmluvu o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam podľa § 553 Občianskeho zákonníka, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti vo vlastníctve odporcu v 1. rade, ktorých hodnota bola ich vzájomnou dohodou určená sumou 1.200.000,- Sk.

Súdy z uvedeného skutkového stavu vyvodili správny právny záver o absolútnej neplatnosti tejto zmluvy podľa § 39 Občianskeho zákonníka pre jej rozpor s dobrými

mravmi vzhľadom na jednoznačne hrubý nepomer hodnoty predmetu zabezpečenia k zabezpečovanej pohľadávke, odôvodňujúci rozhodnutie o jej neplatnosti.

Pre rozhodnutie v danej právnej veci bolo podstatné posúdenie oboch právnych úkonov (zmluvy o pôžičke a zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva), tvoriacich obsah notárskej zápisnice zo dňa 26. 02. 2008, predstavujúcich hlavný a vedľajší záväzok, a to v kontexte ich vzájomnej súvislosti z hľadiska účelu, aký nimi mienili strany zmluvy dosiahnuť. Týmto bolo nielen zabezpečenie návratnosti poskytnutej pôžičky veriteľovi, ale aj možný prechod dlžníkovho vlastníctva k jeho nehnuteľnému majetku v prospech veriteľa, v danom prípade v niekoľkonásobne väčšej hodnote ako výška zabezpečovanej pohľadávky, čo výrazne zasahuje do práv odporcu v 1. rade vo výkone práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov, a vedie preto k záveru o rozpore tohto úkonu s dobrými mravmi. Výkon zabezpečovacieho prevodu vlastníckeho práva by totiž v takomto prípade neprimerane sťažil postavenie dlžníka, pretože by poprel jeho oprávnený záujem na čo najvýhodnejšie speňaženie vecí, ako na to nepriamo poukázal v odôvodnení svojho rozhodnutia aj odvolací súd. Poukazujem pritom na zmysel a účel zabezpečovacieho prevodu práva, ktorým je zabezpečenie uspokojenia pohľadávky, ktorého uhradzovacia funkcia môže byť naplnená len jeho primeraným výkonom.“

K námietke sťažovateľky spočívajúcej v tvrdení o úmysle zmluvných strán zabezpečiť zmluvou o zabezpečení záväzku v budúcnosti vzniknuté pohľadávky sťažovateľky voči žalovanému v 1. rade krajská prokuratúra vo svojom prípise uviedla, že „pre posúdenie platnosti zmluvy bol rozhodujúci prejav vôle strán v okamihu jej uzavretia. Tento však, ako to z jej obsahu vyplýva, nezahrňoval Vami uvádzanú vôľu. Navyše dojednanie takéhoto druhu zabezpečenia by bolo právnym úkonom absolútne neplatným, minimálne pre rozpor jeho obsahu so zákonom pri akcesorickom charaktere zmluvy o zabezpečení záväzku, ktorá je zabezpečovacím prostriedkom viažucim sa na vznik hlavného (zabezpečovaného) záväzku. Ďalšie zmluvy o pôžičke vo forme dodatkov k zmluve o pôžičke zo dňa 26. 02. 2008 uzavreté dňa 06. 03. 2008, 11. 03. 2008 a ústna dohoda zo dňa 23. 04. 2008, preto nemôžu naplňovať atribúty zmluvy, záväzok z ktorej by bol zabezpečený zmluvou o zabezpečení záväzku prevodom práva tvoriacej obsahovú súčasť notárskej zápisnice zo dňa 26. 02. 2008.“.

Za irelevantné z hľadiska odôvodnenia podnetu sťažovateľky považovala krajská prokuratúra aj jej námietky vzťahujúce sa na súdmi (okresným súdom a krajským súdom) konštatovanú hodnotu maximálne 140 % krytia, „keďže nepomer hodnoty už uvedeného nehnuteľného majetku odporcu v 1. rade a hodnoty zabezpečovanej pohľadávky v danej veci výrazne prekračuje aj Vami uvádzaných 150 %“.

V súvislosti s ďalšou námietkou sťažovateľky týkajúcou sa zvýšenej právnej ochrany poskytovanej dlžníkovi krajská prokuratúra uviedla, že «platnosť tejto zmluvy bola súdmi posudzovaná podľa kritéria absolútneho: z hľadiska dobrých mravov, ktoré sú prostriedkom ochrany predovšetkým spoločenského a morálneho poriadku spoločnosti, nielen strán zmluvy, na čo osobitne poukázal odvolací súd.

Na doplnenie Vami uvádzanej judikatúry citujem celé znenie konštatovania Najvyššieho súdu SR v jeho rozhodnutí sp. zn. 8 Sžo 17/2001, zo dňa 12. 12. 2007, na ktorého časť bez ďalších súvislostí s jeho obsahom poukazujete, ktoré ako celok neodporuje záverom Vami namietaných súdnych rozhodnutí: „Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že v zmluvách o úvere je použitá forma zabezpečenia úveru zabezpečovacím prevodom vlastníckeho práva k dlžníkovej nehnuteľnosti s doložkou, že v prípade, ak úver nebude dlžníkom do určitého dňa vrátený, nadobudne veriteľ „úplné“ vlastnícke právo k nehnuteľnosti. Treba uviesť, že dojednanie prevodu práva, ako obligačného zabezpečovacieho inštitútu má v zásade len funkciu zabezpečovaciu a nie funkciu uhradzovaciu. Zmluvné dojednanie, ktoré umožňuje zánik vlastníctva pôvodného vlastníka k nehnuteľnosti bez ohľadu na výšku zostatku nesplateného dlhu v čase, keď sa prevod vlastníckeho práva na veriteľa stane nepodmieneným svojím účelom a obsahom, podľa názoru odvolacieho súdu obchádza zákon, a je teda v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka neplatné.».

Na základe uvedeného krajská prokuratúra konajúca vo veci z poverenia generálneho prokurátora [§ 16 zákona č. 153/2011 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“)] podnet sťažovateľky prípisom zo 17. augusta 2011 odložila.

Podstatou tejto časti sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľky s právnymi závermi, ku ktorým krajská prokuratúra v napadnutom prípise dospela. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že skutočnosť, že krajská prokuratúra nepostupovala v súlade s predstavami sťažovateľky, nemôže zakladať dôvod na vyslovenie porušenia jej ústavou garantovaného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že zákonné podmienky na podanie mimoriadneho dovolania sú upravené v § 243e a nasl. OSP. Z označených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku jednoznačne vyplýva, že ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorého využitie ako procesného inštitútu patrí výlučne generálnemu prokurátorovi, t. j. závisí len od jeho rozhodnutia, či mimoriadne dovolanie podá alebo nepodá. To zároveň znamená, že sťažovateľka nemá ústavou garantované právo, prostredníctvom ktorého by si mohla „vynútiť“, aby generálny prokurátor vyhovel jej podnetu, ktorým sa domáhala podania mimoriadneho dovolania.

Uvedenému záveru zodpovedá aj stabilizovaná judikatúra ústavného súdu, podľa ktorej na vyhovenie podnetu fyzických osôb alebo právnických osôb na podanie mimoriadneho dovolania neexistuje právny nárok, t. j. osobe, ktorá takýto podnet podala, nevzniká právo na jeho prijatie, resp. akceptovanie, a teda generálny prokurátor nemá povinnosť takémuto podnetu vyhovieť. Z obsahu základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy možno vyvodiť len povinnosť, aby sa prokurátor podnetom sťažovateľky zaoberal podľa príslušných ustanovení zákona o prokuratúre. Je však na voľnej úvahe generálneho prokurátora rozhodnúť o tom, či podá alebo nepodá mimoriadne dovolanie. Ústavný súd v tejto súvislosti viackrát vyslovil, že oprávnenie na podanie mimoriadneho dovolania nemá charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (I. ÚS 19/01, II. ÚS 176/03, IV. ÚS 344/04, IV. ÚS 260/2011 atď.).

Uvedenému právnemu záveru zodpovedá aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), z ktorej vyplýva, že pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru

garantujúceho spravodlivé súdne konanie nespadá konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, za ktoré treba bezpochyby považovať aj konanie o mimoriadnom dovolaní (m. m. IV. ÚS 382/09, I. ÚS 5/02). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na kritéria vyplývajúce z judikatúry ESLP čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je v danom kontexte (civilnom aspekte) aplikovateľný na toto konanie.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že nevyužitie práva generálneho prokurátora podať vo veci sťažovateľky mimoriadne dovolanie (odložením podnetu sťažovateľky prípisom krajskej prokuratúry č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011) nie je v priamej príčinnej súvislosti so žiadnym ústavou garantovaným právom, a preto namietaným postupom ani namietaným prípisom krajskej prokuratúry nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Navyše, ústavný súd na základe svojich zistení konštatuje, že postup krajskej prokuratúry pri vybavovaní podnetu sťažovateľky bol v súlade so zákonom o prokuratúre, keďže krajská prokuratúra sa ním riadne zaoberala a v zákonom ustanovenej lehote k nemu zaujala stanovisko v namietanom prípise, ktorý je primeraným spôsobom odôvodnený a nemožno ho považovať za arbitrárny.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajskej prokuratúry súvisiacim s vybavovaním jej podnetu na podanie mimoriadneho dovolania a jej prípisom č. k. Kc 77/11-10 zo 17. augusta 2011, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre zjavnú neopodstatnenosť.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2012